

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2669

Vragen van het lid **Dik-Faber** (ChristenUnie) aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over *de met vervuild slib versterkte Westdijk bij Bunschoten*. (ingezonden 24 april 2018).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Veldhoven-van der Meer** (Infrastructuur en Waterstaat) (ontvangen 5 juli 2018). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 2046.

Vraag 1

Kent u het bericht «Sanering vervuilde Westdijk Bunschoten duurt nog tot volgend jaar»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe kan het dat de 125.000 ton thermisch gereinigde grond (TGG), die is toegepast bij de dijkverbetering op de Westdijk te Bunschoten, zo vervuild is met zware metalen? Hoe verklaart u dat de grond meer en andere metalen bevat dan op de reinigingscertificaten is aangegeven? Om welke zware metalen gaat het?

Antwoord 2

De exacte oorzaak van de verhoogde gehalten aan stoffen in de partij TGG die in Bunschoten is toegepast, is op dit moment niet bekend. Uit onderzoek, uitgevoerd in opdracht van Waterschap Vallei en Veluwe, volgt dat stoffen uit de TGG zich verplaatsen naar het grondwater. Dit heeft tot gevolg dat het grondwater is verontreinigd met de zware metalen molybdeen, arseen, antimoon, seleen, kwik en vanadium. Eveneens zijn er gehalten gemeten voor de anionen sulfaat, bromide en chloride en de (aard)alkalimetalen natrium, kalium en calcium. Uit recent onderzoek volgt tevens dat op een aantal plaatsen in de TGG verhoogde gehalten aan benzeen zijn vastgesteld. Ook is hierbij GenX aangetoond. De concentratie GenX bevindt zich in het grondwa-

¹ RTV Utrecht, 8 maart 2018, Sanering vervuilde Westdijk Bunschoten duurt nog tot volgend jaar (<https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/1741876/sanering-vervuilde-westdijk-bunschoten-duurt-nog-tot-volgend-jaar.html>)

ter boven de bepalingsgrens². Ondanks deze verhoogde concentraties zijn er, volgens de GGD, geen onaanvaardbare risico's voor de mens vastgesteld. TGG mag verhoogde concentraties van bepaalde stoffen bevatten, mits voldaan wordt aan de eisen en de zorgplicht uit het Besluit bodemkwaliteit. Dan is hergebruik van TGG toegestaan. Waterschap Vallei en Veluwe heeft met de uitgevoerde onderzoeken echter vastgesteld dat de toegepaste TGG in de Westdijk niet voldoet aan de geldende regelgeving. Waterschap Vallei en Veluwe wordt door Rijkswaterstaat ondersteund. Hierbij wordt meegedacht over mogelijke oplossingsrichtingen. Het waterschap moet zelf een definitieve keuze maken.

Vraag 3

Kunt u aangeven waar de TGG vandaan komt? Welke verantwoordelijkheid heeft de leverancier, in dit geval International ATM, om zich te vergewissen van de samenstelling van de grond? Kunt u aangeven hoe het toezicht op de certificering en de controle geregeld is en welke rol er hierbij is voor het Waterschap Vallei & Veluwe en/of voor de Inspectie Leefomgeving en Transport?

Antwoord 3

De TGG is afkomstig van Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V, kortweg ATM genoemd. ATM leverde via het bedrijf Martens van Oord de TGG voor de Westdijk aan de Combinatie de Vries & van de Wiel – FL Liebrechts V.O.F. De Combinatie heeft de TGG verwerkt in het project. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) maakt op basis van de beschikbare meldinformatie een overzicht van de locaties waar TGG afkomstig van ATM is toegepast. ATM is voor het thermisch reinigen van grond gecertificeerd en erkend. ATM is gecertificeerd op grond van de in het Besluit bodemkwaliteit aangewezen normdocumenten. Het reinigingsproces bij ATM moet voldoen aan deze normdocumenten. De normdocumenten schrijven voor dat ATMaan de hand van een wettelijk bewijsmiddel moet aantonen dat de TGG voldoet aan de normen en aan het zorgplichtbeginsel van het Besluit bodemkwaliteit. Het certificaat voor het reinigingsproces wordt afgegeven door een certificerende instelling (CI). Hiermee is sprake van privaat toezicht. De CI is door de Raad voor Accreditatie geaccrediteerd. De ILT houdt op grond van het Besluit bodemkwaliteit toezicht op de CI en ook op de certificaathouder. De ILT toetst daarbij of wordt gewerkt volgens de normdocumenten voor de thermische reiniging van grond.

Waterschap Vallei en Veluwe is in dit geval opdrachtgever voor de dijkversterking en het toepassen van de TGG door de aannemer. Daarnaast is Waterschap Vallei en Veluwe ook bevoegd gezag voor het oppervlaktewater. Vanuit de laatstgenoemde rol houdt het waterschap toezicht op de Wet verontreiniging oppervlaktewateren en daarmee ook op de verontreiniging van de naastgelegen sloot als gevolg van de toegepaste TGG in de Westdijk. De regionale uitvoeringsdienst Utrecht heeft op grond van het Besluit bodemkwaliteit, namens de gemeente, toezicht gehouden op de aanleg van de Westdijk.

Vraag 4

Klopt het dat de veenlaag onder de dijk zo in elkaar gedrukt wordt dat deze een buffer vormt naar het grondwater en er alleen sprake is van vervuiling van het oppervlaktewater?

Antwoord 4

Uit een in opdracht van het waterschap uitgevoerd onderzoek volgt dat door de samenstelling van de bodem, klei en gezette veenlaag, een (nagenoeg) ondoorlatende laag is ontstaan. Hierdoor wordt het grondwater naar de teensloot van het dijklichaam afgevoerd. Daarnaast wordt door een kwel (onder druk naar het oppervlak stromend grondwater) het grondwater uit de Westdijk ook richting de sloot gestuurd. Het onder de dijk gelegen verontreinigd grondwater verplaatst zich daarmee voornamelijk naar de naastgelegen sloot.

² De bepalingsgrens is de laagste gevalideerde waarde van een analyse.

Vraag 5

Kent u de verschillende oplossingsrichtingen voor de dijk, te weten vervuilde grond afgraven en vervangen door schoon zand of een damwand, de grond inpakken met folie of met een drainagesysteem vervuild water afpompen naar een zuiveringsinstallatie? Ziet u mogelijkheden om de uitvoering van een oplossing te versnellen?

Antwoord 5

Het dagelijks bestuur van Waterschap Vallei en Veluwe heeft op 23 mei 2018 de beslissing genomen om het algemeen bestuur van het waterschap te adviseren om de TGG volledig te ontgraven en te vervangen door schoon materiaal. Een definitieve beslissing zal worden genomen op 4 juli 2018. Voor het moment van uitvoering is het waterschap ook gehouden aan de wet- en regelgeving voor het graven in primaire waterkeringen. Hierdoor kan bijvoorbeeld niet op elk moment in het jaar worden gegraven in de waterkering. Dit beïnvloedt mede het moment van uitvoering. Het waterschap zal de uitvoering zo spoedig mogelijk starten.

Vraag 6

Klopt het dat u gericht en bewust op zoek bent gegaan, onder andere in de context van het Hoogwaterbeschermingsprogramma, naar mogelijkheden om TGG toe te passen in primaire keringen? In hoeverre is deze toepassing gebruikelijk in primaire keringen elders in projecten?

Antwoord 6

De rijksoverheid maakt het met het Besluit bodemkwaliteit mogelijk om TGG toe te passen. Het reinigen van verontreinigde grond is gewenst. Immers, hiermee wordt voorkomen dat potentieel herbruikbare grond wordt gestort. TGG wordt niet vaak toegepast in primaire keringen. Veelal wordt bij primaire keringen gewerkt met natuurlijke gebiedseigen materialen. Een aannemer heeft binnen het contract de ruimte om andere materialen, zoals TGG, toe te passen onder voorwaarde dat wordt voldaan aan de wet- en regelgeving en de contracteisen.

Vraag 7

Op welke wijze worden in uw ogen de financiële gevolgen gedragen wanneer de toepassing van TGG leidt tot situaties zoals hierboven beschreven?

Antwoord 7

Op het moment dat een partij TGG levert die niet aan de wettelijke eisen voldoet en de contractuele verplichtingen voorzien hierin, dan kan sprake zijn van een privaatrechtelijk geschil. Een partij kan dan besluiten, in het geval maatregelen noodzakelijk zijn, om de kosten te verhalen. Het waterschap heeft de aannemer aansprakelijk gesteld. Het waterschap is voornemens om alle kosten te verhalen op de vervuiler en of de veroorzaker, en neemt daarvoor de noodzakelijke juridische stappen.

Vraag 8, 9

Heeft de rijksoverheid vanuit haar bouwprojecten een belang in het afzetten van vervuild materiaal bij afvalverwerkers zoals ATM? Wat is het belang in het behouden van de toepassing van TGG als bouwstof? Bent u bereid het gebruik van TGG uit te sluiten voor deze toepassingen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8, 9

Indien verontreinigde grond vrijkomt en kan worden gereinigd, moet deze ter reiniging worden aangeboden bij een grondreiniger. Hiermee wordt het storten van verontreinigde grond beperkt en hergebruik gestimuleerd.

Vraag 10

Welke wijzigingen in de Omgevingswet (of vooruitlopend daarop) kunnen worden doorgevoerd om toezicht en handhaving te verbeteren en situaties zoals bij de Westdijk in Bunschoten te voorkomen?

Antwoord 10

Het systeem certificeren en erkennen is opgenomen in het Besluit bodemkwaliteit. Dit zal vooralsnog geen onderdeel worden van de Omgevingswet. De huidige problemen met TGG maken dat het vertrouwen in het product is afgenomen. Het is op dit moment nog niet volledig bekend waarom de TGG niet altijd voldoet aan de eisen. Het systeem van keuren van grond, het thermisch reinigingsproces, de wijze van toepassing van TGG en de kwaliteitsborging is complex. Ik laat een verkenning uitvoeren naar de mogelijkheden tot verbetering van de kwaliteit van TGG. Rijkswaterstaat en het Hoogwaterbeschermingsprogramma (met daarin de waterschappen) staan het toepassen van TGG voorlopig niet meer toe. De toepassing van TGG zal worden heroverwogen zodra duidelijkheid bestaat over de oorzaken van het ontstane probleem.